

# El tècnic urbanista en el modernisme

per Josep Llobet i Bach - Arquitecte

**E**s fa difícil des d'una disciplina amb aplicacions a llarg termini com és l'Urbanisme llegir, d'una manera directa, quin ha estat "l'urbanisme modernista". Tot i així, sí que es pot parlar de quin és el plantejament urbanístic que s'estava realitzant en aquesta època històrica i, per tant, quina era la influència més o menys directa que els corrents modernistes exercien sobre el tècnic encarregat de la redacció de les propostes de transformació futura de la ciutat en general, i dels espais urbans en concret.

El canvi d'orientació de l'urbanisme, restà immers en el moviment polític i cultural de l'època i sobretot lligat a la gran embranzida econòmica del moment, però caldria fer esment de dues qüestions de caire tècnic que fan entendre des de la pròpia disciplina urbanística la manera de considerar determinats as-

pectes de la lectura històrica d'aquest temps.

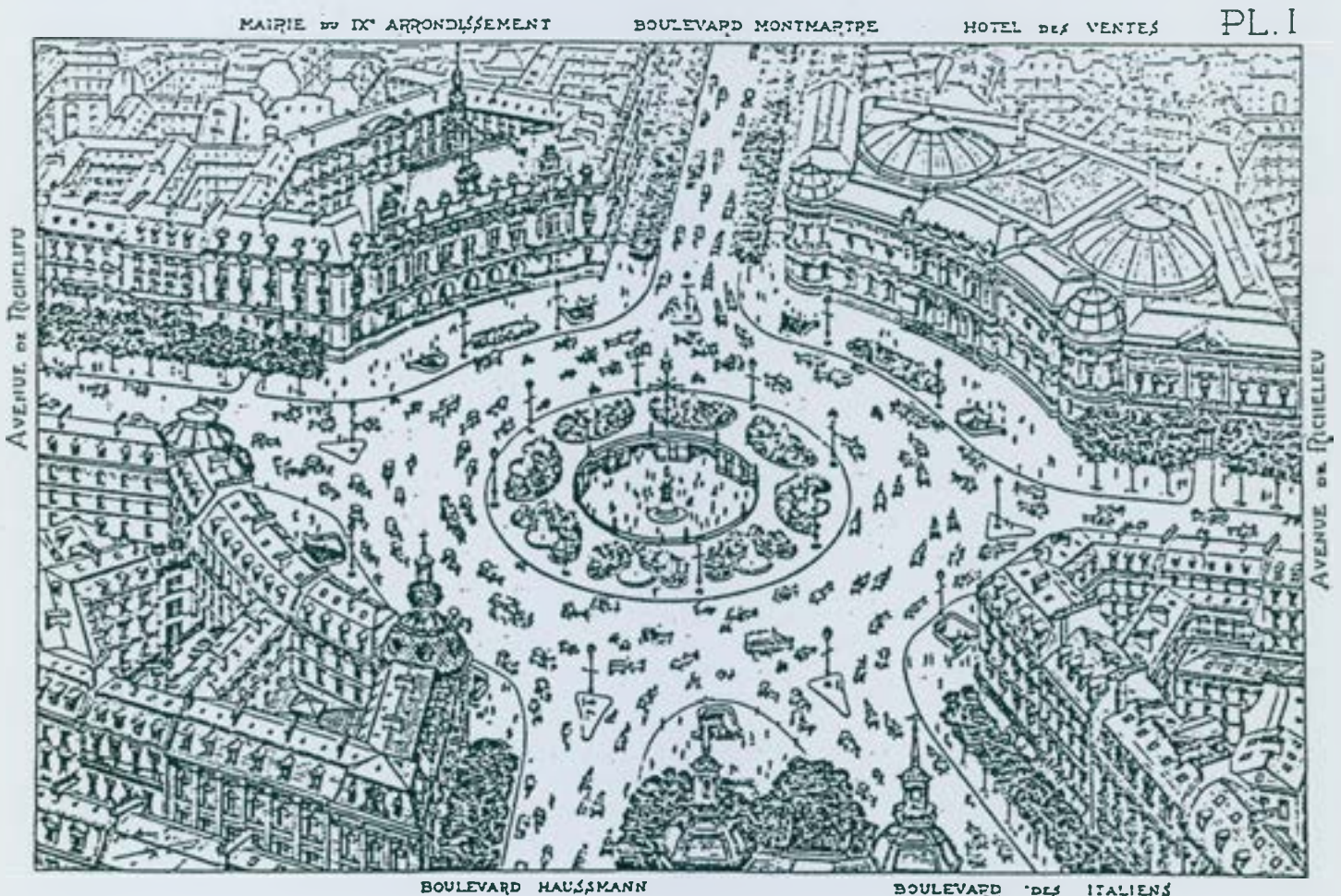
El reconeixement del lloc físic, que fins llavors no s'havia considerat en detall, ocupa un dels aspectes més significatius de la nova metodologia urbanística.

La visió de la naturalesa pròpia dels ambients artístics modernistes sembla estar present en el planejament. Realisme en l'acceptació de la topografia, de la vegetació, de les cases construïdes i de la resta del territori; i la seva inclusió en les diferents propostes dels nous traçats, la recerca d'una expressivitat que l'eixample no afavoria i el simbolisme i un cert esteticisme força espiritualista, seran constants culturals dels treballs d'urbanisme d'aquest període tan a nivell local com a la resta d'Europa però amb l'escola de l'Urbanisme Formal francesa (Beaux Arts) com a capda-

vantera d'aquest moviment (1).

El període que s'estableix a Sabadell entre el Pla d'Eixample d'en Miquel Pascual (1886) i el Pla d'en Josep Renom i Joaquim Manich (1928) és particularment significatiu per a la història local donades les relacions que s'hi poden establir amb el moviment urbanístic d'aquesta època. Encara que els dos Plans d'Eixample estiguin confeccionats des d'una òptica comuna, el Pla Renom-Manich, ja denota un coneixement més acurat de la realitat física del territori que s'està tractant.

D'aquesta manera, el pla del 1928, proposa solucions en l'estructuració de la ciutat, ja que no es limita al simple traçat d'una malla ortogonal i la seva més o menys adequació geomètrica a l'espai, sinó que es planteja les relacions entre les diferents parts de ciutat



Hénard 1906. Carrefour à giration.

que, tant en una òptica d'extensió com de reforma, necessiten estar connexionades. Les avingudes, especialment a la part nord, on neix i es projecta la plaça d'Espanya (2), l'ajust de les carreteres de Matadepera i de Prats de Lluçanès i la supressió dels passos a nivell; així com la creació de parcs urbans i concretament d'un gran parc a la zona oest de la ciutat, el Parc Catalunya actual, són exemples del plantejament dels anys vint, que avui els tenim com a realitzacions.

Aquesta coincidència entre plantejament i realitat actual, no és fruit de la casualitat, sinó que té la seva lògica en la lectura del fet físic a què ja havíem fet referència. El plànol topogràfic aixecat per l'arquitecte Renom en col·laboració amb l'enginyer Gimeno a la segona dècada de segle, estableix un procés de coneixement del territori que possibilita realitzar, deu anys després, el Pla d'Eixample dins d'una òptica realista.

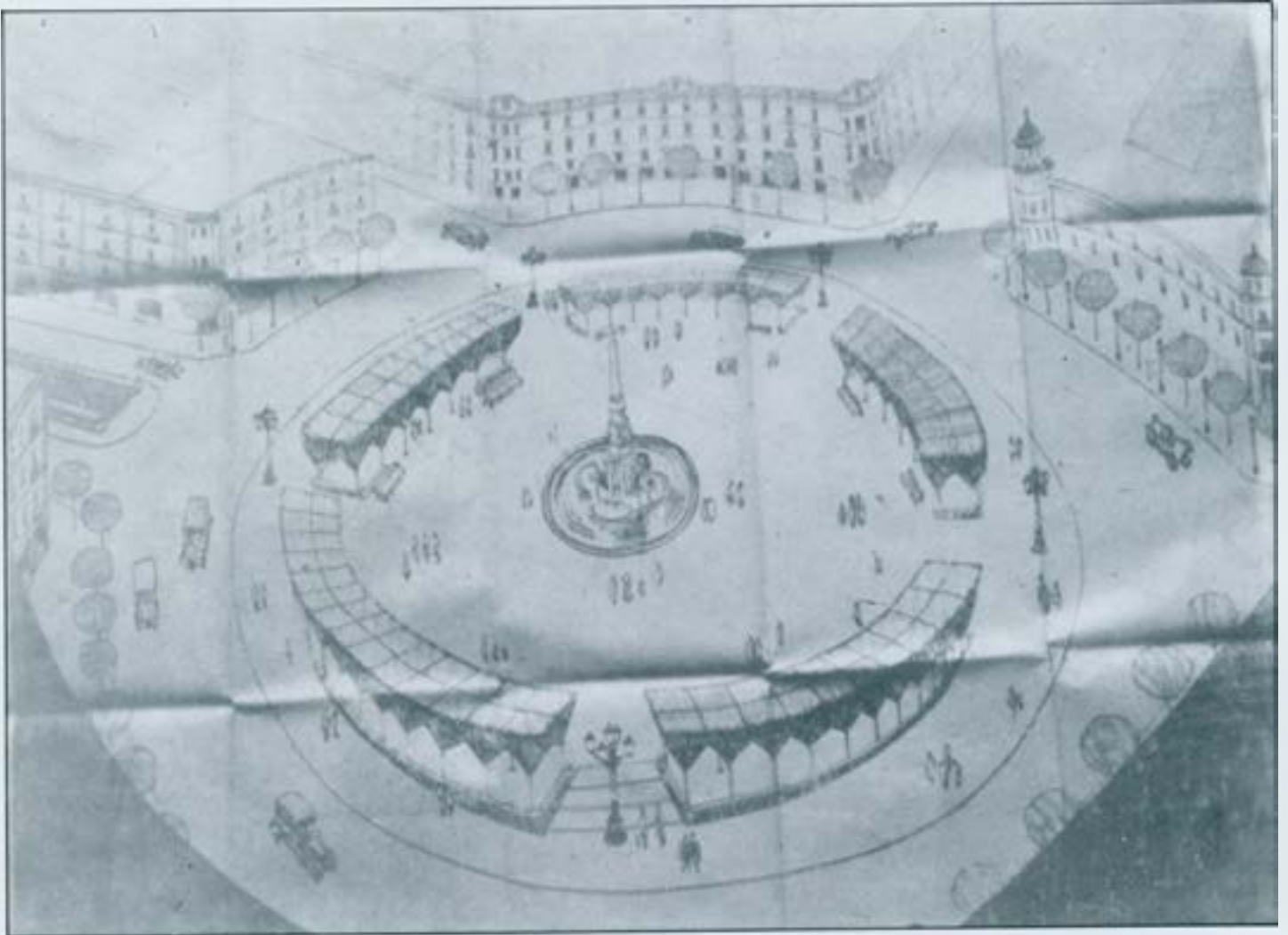
En un altre ordre cal situar-hi les noves tècniques i coneixements que utilitza el planejament; a partir d'ara, i el Pla d'Eixample de l'any 1928 n'és un exponent clar, els espais de la ciutat no es tracten com a restes de la malla, o com espais residuals de la construcció de la ciutat, sinó que l'espai públic es projecta per ell mateix i prescriu la resta del traçat urbà (3). La creació de les places de Catalunya i d'Espanya, la proposta del Passeig amb la conseqüent reforma del casc antic; situen a diferents nivells aquesta nova tècnica de projectar.

És doncs, en aquest marc històric on cal veure una actuació diferent de la que s'havia fet fins llavors, i que moltes vegades va més enllà del dibuix concret del plànol de la ciutat, ja que darrera d'aquest hi ha una visió molt més REALISTA de com s'ha de construir i, per tant, de com s'ha de projectar la ciutat.

(1) *En aquesta línia caldria situar-hi els diferents escrits que Josep Puig i Cadafalch publica a "La Veu de Catalunya" amb el títol comú de "Barcelona d'anys a venir".*

(2) *Aquest planejament local no resta indiferent als corrents urbanístics de l'època, de tal manera que cal establir un paral·lelisme clar entre la proposta d'en Renom a la Plaça d'Espanya i alguna de les propostes d'Eugène Henard a París o fins i tot amb les de Léon Jaussely a Barcelona.*

(3) *De l'estudi de la reforma i la creació d'espais, tot considerant els centres antics, cal comparar aquestes propostes locals amb les teories de Camillo Sitte.*



Pla d'Eixample. Renom-Manich 1928. Plaça d'Espanya. Sabadell